

R E C E N Z J E

Anna Szkolak, *Nauczyciele wczesnej edukacji wobec problemu diagnozowania specyficznych trudności w uczeniu się*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków 2016, 290 s.

Obowiązek diagnozowania specyficznych problemów w uczeniu się wynika z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (DzU z 2010 r., nr 228, poz. 1487). Nałożenie przez ustawodawcę takiego obowiązku rodzi pytanie, w jaki sposób tej diagnozy dokonywać, oraz skłania do refleksji, czy nauczyciele i wychowawcy, na których ten obowiązek spoczywa, są przygotowani do jego wypełnienia.

Wczesne postawienie prawidłowej diagnozy dotyczącej specyficznych trudności w uczeniu się ma ogromne znaczenie dla rozwoju każdego dziecka. Stwarza bowiem możliwości wyrównania szans edukacyjnych, co z kolei wpływa na osiąganie sukcesów na kolejnym etapie kształcenia.

Sprostanie temu wyzwaniu spoczywa na barkach nauczycieli, wychowawców, psychologów, logopedów, terapeutów. Umiejętność i trafność diagnozy wymaga odpowiedniego przygotowania, wiedzy i kompetencji, którymi muszą wykazać się nauczyciele podejmujący się tego zadania. Konieczna jest m.in. wiedza na temat prawidłowego rozwoju dziecka w danym roku życia, umiejętność rozpoznawania deficytów rozwojowych oraz zastosowanie trafnych narzędzi diagnostycznych.

Z tak ważnym tematem zmierzyła się w swojej książce *Nauczyciele wczesnej edukacji wobec problemu diagnozowania specyficznych trudności w uczeniu się* Anna Szkolak. Jej monografia poświęcona jest diagnozie specyficznych trudności w uczeniu się, a więc: dysleksji, dysgrafii, dysortografii oraz dyskalkulii.

Praca składa się z dziewięciu rozdziałów, z których pierwszy dotyczy historii badań nad dysleksją i dyskalkulią rozwojową. Przegląd dokonań światowych i krajowych prowadzi do spostrzeżenia, że problem specyficznych trudności w uczeniu się czytania i pisania cieszył się i nadal cieszy dużym zainteresowaniem ze strony specjalistów i badaczy z różnych dziedzin. Znacznie mniej rozpoznane jest natomiast zagadnienie specyficznych trudności w uczeniu się ma-

tematyki. Wieloaspektowość dyskalkulii wskazuje na to, że wymaga ona dalszych analiz teoretycznych i wnikliwych badań empirycznych.

Rozdział drugi traktuje o specyficznych trudnościach w nabywaniu umiejętności czytania i pisania. Autorka zaprezentowała w nim podstawowe terminy specjalistyczne, etiologię zaburzeń dyslektycznych oraz typy dysleksji. Zwróciła uwagę na objawy ryzyka dysleksji i zaburzeń dyslektycznych w poszczególnych okresach rozwojowych.

Rozdział trzeci jest kontynuacją rozważań nad specyficznymi trudnościami w uczeniu się, tym razem dotyczącymi matematyki. Autorka przedstawiła w nim definicję dyskalkulii rozwojowej, jej przyczyny, symptomy i formy.

W rozdziale czwartym A. Szkolak dokonała charakterystyki modelu diagnozowania dysleksji rozwojowej. Z jej refleksji wynika, że najwyższy wskaźnik efektywności w zakresie niwelowania braków i wyrównywania szans edukacyjnych osiąga się w pracy z dziećmi w okresie wczesnej edukacji. Dlatego też rola diagnozy przeprowadzonej przez nauczycieli i specjalistycznej interwencji psychopedagogicznej jest niezwykle ważna dla zminimalizowania trudności w uczeniu się. W kolejnym, piątym rozdziale Autorka zapoznaje czytelnika z modelem diagnozowania dyskalkulii rozwojowej, który stanowi wynik interdyscyplinarnego i wielozadaniowego postępowania diagnostycznego. Dokonuje także przeglądu metod, technik i narzędzi wczesnej diagnozy ryzyka specyficznych trudności w uczeniu się. Rzetelnie opisuje profesjonalne narzędzia diagnostyczne, które są niezwykle użyteczne w przedszkolnej i szkolnej diagnozie nauczycielskiej. Wskazała także na kluczową kwestię, a mianowicie — na sylwetkę nauczyciela wczesnej edukacji jako diagnosty. Założeniem tej części monografii było przedstawienie pożądanych umiejętności diagnostycznych i terapeutycznych nauczycieli wczesnej edukacji oraz ważnych cech, które predysponują ich do diagnozowania i zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Konieczne stało się również zaprezentowanie portretu nauczyciela diagnosty w świetle nowych regulacji MEN, a także zagadnienia doskonalenia nauczycieli wczesnej edukacji w zakresie pracy z dziećmi ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się jako nieodłącznego elementu rozwoju zawodowego. Dużą wartość poznawczą przedstawia metodologia badań empirycznych oraz analiza wyników przeprowadzonych badań własnych. Zwieńczenie pracy stanowi materiał ilustrujący stan przygotowania nauczycieli wczesnej edukacji do rozpoznawania u dzieci ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się.

Reasumując, uważam, że wybór tematu publikacji i podjętej w niej problematyki jest aktualny, ważny i ciekawy. Wszystkie zaprezentowane rozdziały są interesujące, inspirujące do podejmowania konstruktywnych działań oraz trafnie opracowane w sensie poznawczym. Ukazane w nich treści oscylują pomiędzy doniesieniami i opracowaniami naukowymi a wynikami badań empirycz-

nych, stanowiących cenne źródło wiedzy dla pedagogiki wczesnoszkolnej, jako subdyscypliny nauk pedagogicznych. Autorka tomu zaprezentowała swoje spojrzenie na diagnozę, która zajmuje centralne miejsce w edukacji ucznia, jest drogowskazem w podejmowaniu działań stymulujących, terapeutycznych i wyrównawczych. Według niej uczeń wymaga wielokierunkowego poznania, uaktywnienia i wspierania go w rozwoju. Nauczyciel z kolei, jako podmiot procesu edukacyjnego, a wraz z nim rodzice, powinni, zdaniem Autorki, całościowo poznawać dziecko, podejmować odpowiednie działania, niwelować zaniedbania oraz wyrównywać szanse edukacyjne.

Interdyscyplinarność i wielokierunkowość ukazania diagnozy świadczy o znajomości podjętej tematyki i rozumieniu zjawisk, znajdujących odbicie zarówno w teorii, jak i praktyce edukacyjnej. Kompatybilność i czytelność oraz jasność i precyzja wyrażanych myśli, poglądów i sądów należą do zalet niniejszego tomu. Publikacja stanie się z pewnością cenną lekturą. Jej odbiorcami mogą być kandydaci do zawodu nauczycielskiego, czynni zawodowo nauczyciele, rodzice, pedagodzy szkolni, logopedzi, terapeuci, pracownicy oświaty oraz wszyscy inni zainteresowani problematyką diagnozy i postępowania diagnostycznego.

*Jolanta Karbowniczek
Akademia Ignatianum
w Krakowie*

